

Autonominen ja elinvoimainen kansalaisyhteiskunta kaikille

Kansalaisyhteiskuntapolitiikan neuvottelukunta
KANEn strategia 2022–2026

Autonominen ja elinvoimainen kansalaisyhteiskunta kaikille

Kansalaisyhteiskuntapolitiikan
neuvottelukunta KANEn
strategia 2022–2026

Julkaisujen jakelu

Distribution av publikationer

**Valtioneuvoston
julkaisuarkisto Valto**

Publikations-
arkivet Valto

julkaisut.valtioneuvosto.fi

Julkaisumyynti

Beställningar av publikationer

**Valtioneuvoston
verkkokirjakauppa**

Statsrådets
nätbokhandel

vnjulkaisumyynti.fi

Publication distribution**Institutional Repository
for the Government
of Finland Valto**

julkaisut.valtioneuvosto.fi

Publication sale**Online bookstore
of the Finnish
Government**

vnjulkaisumyynti.fi

Kansalaisyhteiskuntapolitiikan
neuvottelukunta

Oikeusministeriö

This publication is copyrighted. You may download, display and print it for Your own personal use. Commercial use is prohibited.

ISBN pdf: 978-952-400-366-7

ISSN pdf: 2490-208X

Taitto: Valtioneuvoston hallintoyksikkö, Julkaisutuotanto

Helsinki 2022

Autonominen ja elinvoimainen kansalaisyhteiskunta kaikille Kansalaisyhteiskuntapolitiikan neuvottelukunta KANEn strategia 2022–2026

Oikeusministeriön julkaisu, Toiminta ja hallinto 2022:3		Teema	Toiminta ja hallinto
Julkaisija	Oikeusministeriö		
Toimittaja/t	Maria Wakeham-Hartonen, Liisa Männistö, oikeusministeriö		
Yhteisötekijä	Kansalaisyhteiskuntapolitiikan neuvottelukunta		
Kieli	suomi	Sivumäärä	29
Tiivistelmä	<p>Kansalaisyhteiskuntapolitiikka vaikuttaa erityisesti kansalaisyhteiskunnan toimintaedellytysten toimivuuteen, osallistumisoikeuksien toteutumiseen sekä hallinnon avoimuuteen ja vuorovaikutteisuuteen, joita tulee kehittää strategisesti ja ylivaalikautisesti. Kansalaisyhteiskunnan vahvistaminen tukee YK:n kestävän kehityksen tavoitteiden toteutumista samoin kuin suomalaisen demokraatiapolitiikan tavoitteita.</p> <p>Tämän strategian tarkoituksena on kirkastaa kansalaisyhteiskunnan tilaa ja tulevaisuutta koskevat muutosalueet ja tavoitteet, joiden edistäminen muodostaa kansalaisyhteiskuntapolitiikan neuvottelukunta KANEn työn ytimen tulevina vuosina.</p> <p>Polkua on viitoittanut aiempien neuvottelukuntien toiminta ja tämän strategian luomiseksi KANEn jäsenistöltä kerätyt ideat sekä erilaiset laajat kansalaisyhteiskunnan tilaa koskevat arvioinnit ja tutkimukset ja keskustelut.</p>		
Asiasanat	demokratia, kansalaisyhteiskunta, kansalaisjärjestöt, yhdistykset		
ISBN PDF	978-952-400-366-7	ISSN PDF	2490-208X
Asianumero	VN/13753/2021		
Julkaisun osoite	https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-400-366-7		

Ett autonomt och livskraftigt medborgarsamhälle för alla Delegationen för medborgarsamhällspolitik KANE:s strategi 2022–2026

Justitieministeriets publikationer, Verksamhet och förvaltning 2022:3		Tema	Verksamhet och förvaltning
Utgivare	Justitieministeriet		
Redigerare	Maria Wakeham-Hartonen, Liisa Männistö, Justitieministeriet		
Utarbetad av	Delegationen för medborgarsamhällspolitik		
Språk	finska	Sidantal	29
Referat	<p>Medborgarsamhällspolitiken inverkar särskilt på verksamhetsförutsättningarna för det civila samhället, på förverkligandet av rätten till medborgardelaktighet och på hur öppen förvaltningen är och hur växelverkan fungerar. Dessa ska utvecklas strategiskt och över valperioderna. Ett starkare civilt samhälle bidrar till genomförandet av FN:s mål för hållbar utveckling och stöder den finska demokratipolitikens mål.</p> <p>Syftet med denna strategi är att belysa förändringsområden och målsättningar som gäller medborgarsamhällets nuläge och framtid. Främjandet av dessa utgör kärnan i delegationens för medborgarsamhällspolitik KANE:s arbete under de närmaste åren.</p> <p>De tidigare delegationernas verksamhet och idéerna som samlats in av KANE:s medlemmar för att skapa strategin har fungerat som vägvisare, liksom också olika omfattande utvärderingar, undersökningar och diskussioner om medborgarsamhällets status.</p>		
Nyckelord	demokrati, medborgarsamhälle, medborgarorganisationer, föreningar		
ISBN PDF	978-952-400-366-7	ISSN PDF	2490-208X
Ärendenr.	VN/13753/2021		
URN-adress	https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-400-366-7		

Sisältö

Esipuhe	7
1 Johdanto	9
2 KANEn tarkoitus ja tehtävä	10
3 KANEn strategian taustalla olevia toimintaympäristön muutoksia	11
Autonominen, elinvoimainen kansalaisyhteiskunta ja demokratia tarvitsevat toisiaan.....	12
Osallisuuden uudet muodot ja haasteet.....	13
Ketteryys ja yhteistyökyky ovat järjestöjen supervoimia	14
4 KANEn päätavoitteet vuosille 2022–2026 ja strategian toimeenpano	16
Turvataan ja vahvistetaan yhdistysten ja muiden kansalaisyhteiskunnan toimijoiden autonomisuutta ja elinvoimaisuutta.....	16
Kehitetään hallinnon ja kansalaisyhteiskunnan vuorovaikutusta ja kumppanuutta	17
Edistetään kaikkien yhdenvertaista, aktiivista osallistumista	18
Lähteet	20
Liitteet	21
Liite 1: KANEn kokoonpano 2022–2026 (tilanne 1.9.2022)	21
Liite 2: KANEn viestintäsuunnitelma 2022–2026	23

ESIPUHE

Kansalaisyhteiskuntapolitiikan neuvottelukunnan neljäs toimikausi (2022–2026) alkaa tilanteessa, jota luonnehtii nopea, ennakoimaton muutos kansallisesti ja kansainvälisesti. Tilanne muuttaa sekä kansalaisyhteiskunnan toiminnan edellytyksiä ja odotuksia sen toimintaa kohtaan että itse kansalaisyhteiskunnan toimintatapoja ja dynamiikkaa. Muutosten nopeutta ja vaikutuksia tuntuu olevan vaikea ennakoida. Muuttuvassa toimintaympäristössä ja monien kriisien keskellä KANEn uusi strategia korostaa autonomisen ja elinvoimaisen, kaikki mukana pitävän kansalaisyhteiskunnan roolia toimivassa demokratiassa. Tavoite on samansuuntainen edellisen neuvottelukunnan (2017–2021) tavoitteiden kanssa, mikä korostaa harjoitetun kansalaisyhteiskuntapolitiikan arvoja ja pitkäjänteisyyttä.

Elinvoimainen kansalaisyhteiskunta näkyy ja kuuluu myös päätöksenteossa. KANE pitää entistäkin tärkeämpänä hallinnon ja kansalaisyhteiskunnan välistä dialogia ja yhteistyötä. Molempia on edistettävä kaikilla tasoilla – paikallisesti, alueellisesti ja valtakunnallisesti. Erityisesti nyt, kun uudet hyvinvointialueet aloittavat toimintansa, on tärkeää tunnistaa kansalaisyhteiskunnan toimijat niin hyvinvointialueilla kuin kunnissa. Kun julkisen rahoituksen ja avustusten järjestelmää muutetaan, pitää keskeisenä periaatteena olla järjestöjen autonomian, elinvoimaisuuden ja osallisuuden vahvistaminen.

Osallisuuden lisääminen merkitsee toimintatapojen muutosta myös kansalaisyhteiskunnan sisällä. Kansalaisyhteiskunnan toimijoilla on tärkeä rooli nostaa esiin uusien, etenkin haavoittuvassa asemassa ja marginalisoituihin ryhmiin kuuluvien ihmisten äänet niin suhteessa hallintoon kuin kansalaisyhteiskunnan sisällä. Aidosti moniääninen, autonominen ja elinvoimainen kansalaisyhteiskunta vahvistaa koko yhteiskuntamme kriisinkestävyttä.

KANEn strategiaa valmisteltiin vuorovaikutteisesti, ja neuvottelukunta hyväksyi sen kokouksessaan kesäkuussa 2022. Strategia päätettiin julkaista samaan aikaan KANEn valmistelemien hallitusohjelmatavoitteiden kanssa, sillä niiden viestit tukevat toisiaan. Suomalainen kansalaisyhteiskunta on perinteisesti vahva, ja sen toimintaedellytyksistä pitää pitkää huolta myös jatkossa. Yhteiskunnallinen muutos syntyy yhdessä, yhteisten tekojen summana, mutta se edellyttää myös aikaa, tahtoa ja resursseja.

Kristiina Kumpula
Suomen Punaisen Ristin pääsihteeri
Kansalaisyhteiskuntapolitiikan neuvottelukunnan puheenjohtaja

Lokakuu 2022

1 Johdanto

Kansalaisyhteiskuntapolitiikka vaikuttaa erityisesti kansalaisyhteiskunnan toimintaedellytysten toimivuuteen, osallistumisoikeuksien toteutumiseen sekä hallinnon avoimuuteen ja vuorovaikutteisuuteen, joita tulee kehittää strategisesti ja ylivaalikautisesti. Kansalaisyhteiskunnan vahvistaminen tukee YK:n kestävän kehityksen tavoitteiden toteutumista samoin kuin suomalaisen demokraatiapolitiikan tavoitteita.

Tämän strategian tarkoituksena on kirkastaa kansalaisyhteiskunnan tilaa ja tulevaisuutta koskevat muutosalueet ja tavoitteet, joiden edistäminen muodostaa kansalaisyhteiskuntapolitiikan neuvottelukunta KANEn työn ytimen tulevina vuosina.

Polkua on viitoittanut aiempien neuvottelukuntien toiminta ja tämän strategian luomiseksi KANEn jäsenistöltä kerätyt ideat sekä erilaiset laajat kansalaisyhteiskunnan tilaa koskevat arvioinnit ja tutkimukset ja keskustelut.¹

¹ Ruuskanen, Jousilahti & Faehnle (2020) [Kansalaisyhteiskunnan autonomia haastettuna](#); Euroopan komissio (2021) [Oikeusvaltiokertomus 2021](#); OECD (2021) [Civic Space Scan on Finland](#)

2 KANEn tarkoitus ja tehtävä

KANE on oikeusministeriön yhteydessä toimiva kansalaisyhteiskuntapolitiikan neuvottelukunta², jonka valtioneuvosto asettaa neljäksi vuodeksi kerrallaan. KANEn tehtävänä on edistää hallinnon ja kansalaisyhteiskunnan vuorovaikutusta sekä kehittää kansalaisyhteiskunnan toimintaedellytyksiä.

KANEn tehtävät on määritelty valtioneuvoston asetuksessa (269/2007):

- 1) edistää yhteistoimintaa ja vuorovaikutusta kansalaisyhteiskunnan ja viranomaisten kesken;
- 2) seurata kansalaisyhteiskunnan toimintaympäristön muutoksia sekä tähän liittyen Euroopan unionin ja kansainvälistä kehitystä;
- 3) tehdä aloitteita, esityksiä ja antaa lausuntoja kansalaisyhteiskuntapolitiikan kannalta tärkeiden osa-alueiden kehittämiseksi;
- 4) arvioida ministeriöiden kansalaisjärjestöstrategioita ja kansalaisten kuulemiskäytäntöjä;
- 5) seurata kansalaisjärjestöjä koskevien julkisen vallan päätösten johdonmukaisuutta ja ennakoitavuutta sekä tehdä aloitteita niiden kehittämiseksi;
- 6) tehdä aloitteita Suomen kansalliselle ja kansainväliselle kansalaisjärjestöjä koskevalle toimintalinjalle;
- 7) käynnistää selvitys-, tutkimus- ja kehittämishankkeita, edistää tutkimustoimintaa ja tutkimustulosten hyödyntämistä sekä tiedottaa hankkeiden ja tutkimusten tuloksista.

Neuvottelukunta koostuu kansalaisyhteiskunnan, tutkimuksen, elinkeinoelämän sekä ministeriöiden ja muiden viranomaisten edustajista. Valtioneuvosto asetti KANEn sen neljännelle nelivuotiselle toimikaudelle 27.1.2022³. Neuvottelukunnan puheenjohtajana toimii Suomen Punaisen Ristin pääsihteeri Kristiina Kumpula ja varapuheenjohtajana Vanhus- ja lähimmäispalvelun liitto Valli ry:n toiminnanjohtaja Virpi Dufva.

² Valtioneuvoston asetus kansalaisyhteiskuntapolitiikan neuvottelukunnasta (269/2007) sekä asetuksen 3 §:n muuttaminen (1285/2011).

³ Valtioneuvoston päätös kansalaisyhteiskuntapolitiikan neuvottelukunnan asettamisesta toimikaudeksi 27.1.2022-26.1.2026 (OM/2022/5).

3 KANEn strategian taustalla olevia toimintaympäristön muutoksia

- Globaalit megatrendit (esim. ikääntyminen, väestön moninaistuminen, alueiden eriytyminen, digitalisaatio);
- Globaalien kriisien vaikutukset (ilmastokriisi, luontokato, koronapandemia, Ukrainan sota);
- Autoritaarisuuden ja epävakauden vahvistuminen maailmassa, demokratioiden hiipuminen, kansalaisyhteiskunnan tilan ja autonomian kaventuminen;
- Lisääntyvä vastakkainasettelu ja polarisaatio, epäluottamuksen kasvu poliittisten järjestelmien ongelmaratkaisukykyä kohtaan;
- Kyberuhkien ja misinformaation lisääntyminen;
- Muuttuvat kansalaistoiminta, epämuodollisen ja verkossa tapahtuvan toiminnan lisääntyminen;
- Kansalaisyhteiskunnan monimuotoistuminen, voimistuva yksilöllistyminen;
- Järjestöjen julkisen rahoituksen ennakoimattomuus ja lisääntyvä ohjaus rahoittajan toimesta;
- Vastuullisuusvaatimusten (avoimuus, tilivelvollisuus, syrjimättömyys) korostuminen myös kansalaisyhteiskuntaa kohtaan;
- Osallistumisen eriarvoistuminen, monialaisen osattomuuden lisääntyminen.

Autonominen, elinvoimainen kansalaisyhteiskunta ja demokratia tarvitsevat toisiaan

Autonomisen⁴ ja elinvoimaisen kansalaisyhteiskunnan merkitys toimivassa demokratiassa korostuu, sillä kansalaisyhteiskunta toimii vastavoimana autoritaaristen ja epävakaiden hallintojen nousulle maailmassa, korostaen liberaalia demokratiaa ja toimivaa oikeusvaltiota. Kansalaisyhteiskunta voi hyvin demokraattisessa oikeusvaltiossa. Samalla sen kriittinen, moninainen, uutta tietoa luova toiminta vahvistaa demokratiaa. Suomalaisen yhteiskunnan vahvuutena on kansalaisyhteiskunnan ja hallinnon toimiva yhteistyö, joka perustuu yhdistysten autonomian tunnistamiseen, ja jonka kautta voi myös syntyä uudenlaisia tekemisen tapoja demokratian edistämiseksi.

Kansainvälisesti vertaillen Suomi sijoittuu kärkeen demokratiaa ja oikeusvaltioperiaatetta sekä perus- ja ihmisoikeuksien toteutumista mittaavissa tutkimuksissa, ja näihin liittyvää lainsäädäntöä kehitetään maailmalla korkeatasoiseksi. Kansalaisyhteiskunnan tila on avoin. Suomessa ihmisten luottamus viranomaisiin sekä kansalaisyhteiskuntaan on pysynyt korkealla, vaikka se vaihtelee eri väestöryhmissä.⁵ Eri väestöryhmien syrjäytymistä ja syrjintää olisi torjuttava vahvistamalla osallistumismahdollisuuksia ja varmistamalla, että kaikki pysyvät mukana yhteiskunnassa ja kehityksessä.

Suuri osa järjestöistä kokee, että keskustelu- ja toimintayhteys viranomaisiin ja päättäjiin on avoin. Pienten järjestöjen edustajat kokevat suurten järjestöjen edustajia useammin, että heillä ei ole mahdollisuutta osallistua ja vaikuttaa.⁶ Esimerkiksi ympäristölainsäädäntöä koskevien tutkimusten mukaan pitää tietää milloin voi vaikuttaa, jotta myös todellisuudessa on mahdollisuus vaikuttaa.⁷ Poliittikkaprosessien läpinäkyvyyden ja kumppanuuden sekä oikea-aikaisen osallistumisen lisääminen on nähty tarpeelliseksi. Esimerkiksi OECD on suosittanut, että Suomessa vakiinnutettaisiin hallinnon ja kansalaisten väliset vuoropuhelut ihmisten luottamuksen vahvistamiseksi, lisätäisiin hallinnon ja päätöksenteon avoimuutta, kehitettäisiin osallistumisen ja vaikuttamisen prosesseja ja otettaisiin kansalaiset mukaan politiikan vaihtoehtojen valmisteluun.

Kansalaisyhteiskunnan tilasta kannetaan huolta myös Euroopassa. Esimerkiksi Euroopan komissio, Euroopan perusoikeusvirasto ja Civicus ovat tuoneet esille erilaisia

⁴ Yleisimmin järjestöautonomia käsitteellä viitataan aatteellisten yhdistysten toiminnan oikeudelliseen perustaan, yhdistysvapauteen, johon liittyy keskeisesti autonomia, yhdistysten oikeus päättää sääntöjensä sisällöstä ja tehdä itse omat päätöksensä (Halila, 2016)

⁵ [CivicusMonitor](#) (19.1.2022).

⁶ [CivicusMonitor](#) (19.1.2022).

⁷ Viljanen et al. (2014). [Miten ympäristöperusoikeus toteutuu?](#)

haasteita, joita kansalaisjärjestöt kohtaavat. Haasteet liittyvät esimerkiksi yhdistymis-, kokoontumis- ja sananvapauden käyttämiseen, kansalaistoimijoiden kohtaamiin uhkiin ja käytävissä oleviin resursseihin, kuten rahoitukseen. Monet tahot ovat myös nähneet Euroopassa painolastiksi myös kolonialismin ja purkamattoman rasmin vaikutukset. Koronaviruspandemian on nähty vahvistavan joitakin demokratian ja osallistumisen taantumistrendejä, joilla on rajoitettu yksilön demokraattisia oikeuksia ja vapauksia.⁸

Osallisuuden uudet muodot ja haasteet

Kansalaisyhteiskunnan kenttä on Suomessa laaja ja vankka. Järjestöt toimivat keskeisenä osallistumisen ja vaikuttamisen areenana. Järjestö- ja vapaaehtoistoiminta lisäävät ihmisten hyvinvointia monella tavalla. Jo jonkin aikaa on havaittu perinteisten järjestöjen aktiivisen jäsenistön ja vapaaehtoistoimijoiden osallistumisen vähenevän samalla kun lyhykestoinen ja pistemäinen sekä etenkin verkossa tapahtuva osallistuminen ja vaikuttaminen ovat lisääntyneet. Vaikka ikääntyneet ovat yhä toimintakykyisempiä, digitaalinen kuilu voi aiheuttaa osattomuutta.

Eräs suomalaisen kansalaisyhteiskunnan haasteista liittyy osallistumisen kasautumiseen jo ennestään aktiivisille.⁹ Polarisaatio, ylisukupolvinen syrjäytyminen sekä osattomuuden kasautuminen jättävät väestöryhmiä ja niiden osia myös kansalaisyhteiskunnan toiminnan ulkopuolelle. Kyse on monitahoisesta, useita politiikka-alueita koskettavasta haasteesta, johon vastaamiseksi tarvitaan poikkihallinnollista yhteistyötä, ja sellaisia rakenteita, jotka ottavat huomioon erilaiset toimijat ja heidän mahdollisuutensa osallistua.

Osallistumisen kasautumisessa on kyse myös kansalaisyhteiskuntaosaamisen kasautumisesta. Demokratia, ihmisoikeus- ja mediakasvatustaitojen vahvistaminen tulisi johdonmukaisesti saattaa osaksi koulujen ja oppilaitosten opetussuunnitelmatyötä sekä koulujen ja kansalaisyhteiskunnan kanssa tehtävää yhteistyötä.

Demokratian, osallisuuden, keskusteleavuuden ja kansalaisyhteiskunnan toimintaedellytysten huomioon ottaminen sekä luottamuksen lisääminen edellyttävät johtamista,

⁸ FRA (2021). [Protecting civic space in the EU](#); Euroopan komissio (2020). [Euroopan demokratiasuunnitelma](#).

⁹ esim. Grönlund & Wass toim. (2016). [Poliittisen osallistumisen eriytyminen: Eduskuntavaalitutkimus 2015](#)

jonka tavoitteena on luoda tilaa ja rohkaista luottamuksen rakentamiseen. Tämä kasvattaa myös hallinnon ja kansalaisyhteiskunnan vuorovaikutuksen ja dialogin tarvetta.

Verkkoon siirtyessään keskustelua käydään yhä enemmän samanmielisten kesken, mikä vähentää eri ryhmien välistä ymmärrystä. Vihamielinen, usein anonyymi puhe lisääntyy, väärinymmärryksen riski sekä turvattomuuden tunne kasvavat ja voivat vaikuttaa osallistumisen mielekkyyteen. Rakentavalla keskusteluilmapiirille tärkeää oikeaa tietoa voi olla vaikea tunnistaa väärästä, jos media- ja digilukutaidot ovat puutteellisia. Myös järjestöjen oma moniäänisyys on haastettuna. Kansalaisyhteiskuntapolitiikka on siten myös rakentavan keskustelun ja sananvapauden puolustamista ja vihapuheen sekä rasismien kitkemistä.

Ketteryys ja yhteistyökyky ovat järjestöjen supervoimia

Suomalaisten kansalaisjärjestöjen toimintaympäristössä tapahtuu voimakkaita samanaikaisia muutoksia, joiden ratkaisuihin tarvitaan keskustelua, ketteryyttä, osaamista ja yhteistyötä. Viime vuosien suuret yhteiskunnalliset tapahtumat, muutokset ja kriisit ovat osoittaneet kansalaisyhteiskunnan toimijoiden keskeisen roolin yhteiskunnan resilienssin vahvistamisessa, osallisuuden kanavoimisessa sekä viranomaisten toiminnan tukemisessa ja täydentämisessä. Kansalaisyhteiskunta on moneen kertaan osoittanut muutoskykynsä (mm. digiloikka korona-aikana). Myös järjestöjen sekä viranomaisten yhteistyö kriiseihin varautumisessa ja vastaamisessa toimii hyvin.

Vaikka kansalaisyhteiskunnan ja järjestöjen merkitys toimivalle demokratialle ja yhteiskunnalle kasvaa, tutkimusten mukaan järjestökenttä ammattimaistuu, ja yhdistystoimintaa määrittävät yhä enemmän yksityisen ja julkisen sektorin toimintalogiikat.¹⁰ Kun yksityisen ja julkisen sektorin logiikat alkavat korvata vapaaehtoisuuteen ja jäsen-demokratiaan perustuvaa toimintaa, järjestöjen erityinen kansalaisyhteiskuntaluonne heikkenee. Epävarmuus järjestöjen julkisen rahoituksen tasosta ja tulevaisuudesta poliittisissa suhdanteissa tuo epävarmuutta ja ennakoimattomuutta niiden toiminnassa. Tämä voi osaltaan lisätä järjestöjen ammattimaistumista ja hybridisaation etenemistä. Globaalisti voidaan nähdä järjestörahoituksen ja sitä koskevan ohjauksen pyrkivän instrumentalisoidaan ja politisoimaan kansalaisyhteiskunnan toimintaa viranomaispäätösten toteuttamiseksi ohittaen kansalaisyhteiskunnan autonomisuuden.

¹⁰ Ruuskanen, P., Jousilahti, J. & Faehnle, M. (2020). [Kansalaisyhteiskunnan autonomia haastettuna](#).

Gloaalien megatrendien ja -kriisien vaikutusten ohella kansallisella tasolla muutokset liittyvät esimerkiksi sosiaali- ja terveydenhuollon uudistukseen, rahapeliuotolla rahoitettujen toimintojen uuteen toimintamalliin siirtymiseen sekä valtionavustustoiminnan kehittämiseen. Muutoksia ja säädösvalmistelua olisi tarkasteltava jatkossa etenkin järjestöjen autonomian ja elinvoimaisuuden kannalta: mitä vaikutuksia muutoksilla on järjestöjen toiminnan vapauteen, ja toisaalta, kuinka viranomaiset suojaavat ja turvaavat järjestöjen autonomiaa. Samaan aikaan myös järjestötoiminta elää murroskautta, joka haastaa vallitsevia toimintatapoja ja rakenteita uusilla epävirallisilla ja epähierarkisilla toimintatavoilla.

4 KANEn päätavoitteet vuosille 2022–2026 ja strategian toimeenpano

KANEN VISIO 2022–2026

Autonominen ja elinvoimainen kansalaisyhteiskunta kaikille

Neuvottelukunta haluaa varmistaa, että Suomessa on jatkossakin autonominen ja elinvoimainen kansalaisyhteiskunta, jossa ketään ei jätetä jälkeen, samalla pitäen mielessä Suomen globaalin vastuun ja vaikuttamisen asiassa. Neuvottelukunnan visio on laadittu ajalle 2022–2026. Neuvottelukunta jatkaa työskentelyä visionsa ja alla olevien päätavoitteiden toteutumisen eteen toimikautensa ajan hyvän hallinnon ja omien toimivaltuuksiensa puitteissa.

KANEn strategia voi toimia toimintakehyksenä ja politiikkajohdonmukaisuuden väli-teenä eri hallinnonalojen ja yhteiskunnallisten toimijoiden strategia- ja ohjelmatyölle. Yhteiskunnallinen muutos syntyy yhdessä, yhteisten tekojen summana, mutta se edellyttää myös aikaa ja resursseja. Neuvottelukunnassa se vaatii jokaiselta avoimuutta ja panostamista vuorovaikutteisuuteen. Neuvottelukunnan puheenjohtajilla ja sihteeristöllä on vastuu strategian toimeenpanon koordinoinnista.

Turvataan ja vahvistetaan yhdistysten ja muiden kansalaisyhteiskunnan toimijoiden autonomisuutta ja elinvoimaisuutta

- **Kansalaisyhteiskunnan toimijoiden aloitteiden, asiantuntijuuden ja kriittisen vastavoiman kuuleminen hallinnossa ja päätöksenteossa ovat perusedellytyksiä demokratian, osallistumisoikeuksien ja järjestöjen autonomian toteutumiselle.** Tämä tarkoittaa sitä, että kansalaisjärjestöt ja -toimijat eivät ole hallinnon päätösten toimeenpanijoita eivätkä viranomaistoiminnan täydentäjiä. Yhteiset arvot ja tavoitteet voivat liittyä esimerkiksi demokratian, oikeusvaltioperiaatteen, perus- ja ihmisoikeuksien, ympäristöperusoikeuden sekä hyvinvoinnin ja kulttuuriosallisuuden edistämiseen.

- **Pitkän aikavälin kansalaisyhteiskuntapolitiikan tavoitteena Suomessa olisi kyettävä varmistamaan yhdistysten autonomia, osallisuus ja elinvoima.** Koska kansalaisyhteiskunnan toimintaympäristö on monelta osin voimakkaassa muutoksessa, kansalaisyhteiskuntapolitiikan tavoitteista on tarpeen sopia strategian, ohjelman tai valtioneuvoston periaatepäätöksen muodossa samalla varmistaen toimenpiteiden resursointi ja seuranta.
- **Kansalaisyhteiskunnan rahoituksen lähtökohtana on kansalaistoimijuiden edistäminen osana demokratian, osallisuuden ja resilienssin vahvistamista.** Järjestöjen rahoitus- ja avustusjärjestelmiä sekä yhdistyksiä koskevaa sääntelyä uudistettaessa tai muutettaessa keskeinen periaate tulee olla järjestöjen autonomian, elinvoimaisuuden ja osallisuuden vahvistaminen hankkeiden yhteisvaikutukset huomioon ottaen.
- **Kansalaisyhteiskuntaa koskevien päätösten vaikutukset on tunnistettava entistä paremmin valmistelussa ja päätöksenteossa.** Kansalaisyhteiskunnan autonomian ja elinvoimaisuuden edistämiseksi ja toimintaympäristön muutosten esille tuomiseksi tarvitaan monitieteistä tutkimusta, virkahenkilöiden osaamisen kehittämistä sekä laajaa vuorovaikutusta ja viestintää.

Kehitetään hallinnon ja kansalaisyhteiskunnan vuorovaikutusta ja kumppanuutta

- **Hallinto tarvitsee kriittistä, autonomista kansalaisyhteiskuntaa kumppanikseen ja päinvastoin. Yhteistyön tulee perustua kumppanuuteen ja eri toimijoiden erilaisten roolien tunnistamiseen ja tunnustamiseen.** Esimerkiksi uusilla hyvinvointialueilla järjestölähtöisen kansalaistoiminnan rooli ennaltaehkäisevänä, osallisuutta ja yhteisön kestävyttä lisäävänä tekijänä on tärkeää tunnistaa. Toimivien osallisuusrakenteiden ja vuorovaikutuksen toteutumista on tuettava. Myös demokratian ja osallisuuden johtamiseen tulee panostaa.
- **Kansalaisyhteiskunnan tieto ja asiantuntemus yhdistettynä viranomais-toimintaan voi myös parhaimmillaan synnyttää uusia toimintatapoja.** Kansalaistoiminta on hallinnon rajat ja siilot ylittävää toimintaa ja siitä seuraa, että myös yhteistyömuotojen tulee ylittää hallinnon rajat ja toimintamuodot. Esimerkiksi sosiaali- ja terveydenhuollon sekä palo- ja pelastustoimijoiden rakenneuudistus voi mahdollistaa uudentyyppistä yhteistoimintaa ja toimintatapoja.

- **Kumppanuuden vahvistamiseksi on tarve vahvistaa hallinnon ja kansalaisyhteiskunnan vuoropuhelua ja yhteistyötä paikallisesti, alueellisesti sekä valtakunnallisesti ja eri väestöryhmät huomioon ottaen.** Kansalaisjärjestöakatemia¹¹ muodostaa hyvän perustan dialogille. Sen syventäminen ja alueellistaminen voi tuottaa uudenlaista yhteistä tekemistä ja ymmärrystä.

Edistetään kaikkien yhdenvertaista, aktiivista osallistumista

- **Puntaroivan demokratian soveltamista, kansalaispaneelien ja asukasaatikokeilujen ja osallistavan budjetoinnin leviämistä ja vakiinnuttamista tulisi edistää, jotta vahvistetaan kansalaisyhteiskunnan systemaattista osallistumista kaikilla hallinnon tasoilla.**
- **Kansalaisyhteiskunnan toimijoiden mukaan ottaminen päätöksenteon valmisteluun alusta asti ei vielä ole itsestäänselvyys. Kansalaistojen majoilla on tärkeää tietoa ja osaamista ongelmien ja niitä koskevien ratkaisujen määrittelyssä ja toteuttamisessa.** Esimerkiksi vihreän siirtymän oikeudenmukaisuuden vahvistaminen edellyttää niiden ryhmien kuulemista, joihin ilmastonmuutos erityisesti vaikuttaa. Toisaalta kuulemisen ei pitäisi olla siiloutunutta tai rajautua vain tiettyjen sektorien kuulemiseen.
- **Kansalaisyhteiskunnan toimintaa voi rajoittaa pelko, jota kärjistynyt keskusteluilmapiiri ja vihapuhe synnyttävät.** Kansalaisyhteiskuntapolitiikka on myös sananvapauden puolustamista ja vihapuheen sekä rasismien kitkemistä. Tuetaan erilaisten yhdistysten ja vapaaehtoisuudelta toimivien kansalaistojen yhdenvertaisia mahdollisuuksia tulla kuulluksi.
- **On tärkeää laajentaa ja syventää osallisten joukkoa ja kansalaisyhteiskunnan moninaisten äänien kuulemistä. Tämä tarkoittaa uusien toimijoiden äänen ja osaamisen mukaan saamista.** Erityisen tärkeää olisi edistää haavoittuvassa asemassa olevien ja marginalisoitujen ryhmien kuulemistä, jossa tarvitaan sekä viranomaisten että kansalaistojen yhteistoimintaa. Osallisuuden vahvistaminen haastaa myös perinteisiä järjestöjä laajentamaan osallisuutta uusiin ryhmiin. Tarvitaan sellaisia rakenteita, jotka ottavat huomioon erilaiset toimijat ja heidän mahdollisuutensa osallistua.

¹¹ Avoin hallinto, Kansalaisjärjestöakatemia.

- **Myös järjestötoiminnan on uudistuttava aktiivisen kansalaistoiminnan mahdollistamiseksi ja eri väestöryhmät sekä uudet vaikuttamisen muodot olisi saatava mukaan järjestöjen toimintaan.** Yhdenvertaisuussuunnittelu ja ympäristökysymykset ovat alueita, jotka koskevat kaikkia järjestöjä toimialasta riippumatta. Myös kansalaisjärjestöjen rooli kestävän kehityksen tukemiseksi paikallisella tasolla edellyttää yhteistä keskustelua ja päätöksentekoa.
- **Osallisuus on koko Euroopassa demokratian ja kansalaisyhteiskunnan keskeinen kysymys.** Eurooppalaisen yhteistyön ja tutkimustoiminnan vahvistaminen vahvistaa myös rajat ylittävää kansalaistoimintaa.

KANEN KESKEISET TOIMINTATAVAT STRATEGIAN TOIMEENPANOSSA

1. poikkihallinnollinen yhteistyö, kansalaisyhteiskuntapolitiikan koordinaation tukeminen, verkostoituminen, asiantuntemuksen tarjoaminen ja tiedon lisääminen
2. kansalaisyhteiskuntapolitiikkaan liittyvän tutkimuksen edistäminen
3. viestintä

KANEn toimintatavat, esimerkiksi vuosisuunnittelu antavat tukea strategia toimeenpanolle. Edellinen neuvottelukunta antoi suosituksia toimintatapojen kehittämiseksi, ja niitä voidaan kehittää niin, että ne parhaiten tukevat tämän strategian toimeenpanoa.

Strategian puolivälitarkastelu tehdään vuonna 2024, jolloin tarkastellaan muun muassa sitä, miten toimeenpanotyö on kokonaisuudessaan edennyt ja vaikuttamisen painopisteet ja niihin kirjatut toimet edelleen relevantteja. Puolivälitarkastelussa hyödynnetään muun muassa muita aiheeseen liittyviä arvioiteja ja tutkimuksia.

Lähteet

CIVICUS – Tracking conditions for citizen action. Finland. <https://monitor.civicus.org/country/finland/> (vierailtu 19.1.2022).

Euroopan komissio (2020). Euroopan demokratiasuunnitelma. https://ec.europa.eu/info/strategy/priorities-2019-2024/new-push-european-democracy/european-democracy-action-plan_fi

Euroopan komissio (2021). *Oikeusvaltiokertomus 2021*. https://ec.europa.eu/info/policies/justice-and-fundamental-rights/upholding-rule-law/rule-law/rule-law-mechanism/2021-rule-law-report_fi

European Union Agency for Fundamental Rights (2021). *Protecting civic space in the EU*. <https://fra.europa.eu/en/publication/2021/civic-space-challenges#publication-tab-0>

Grönlund, K. & Wass, H. (2016). *Poliittisen osallistumisen eriytyminen: Eduskuntavaalitutkimus 2015*. Oikeusministeriö. Oikeusministeriön julkaisu 28/2016. <https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/handle/10024/75240>

OECD (2021). Civic Space Scan of Finland. *OECD Public Governance Reviews*. OECD Publishing, Paris. <https://www.oecd.org/gov/open-government/civic-space-scan-of-finland-f9e971bd-en.htm>

Ruuskanen, P., Jousilahti, J. & Faehnle, M. (2020). *Kansalaisyhteiskunnan autonomia haastettuna*. Valtioneuvoston kanslia. Valtioneuvoston selvitys- ja tutkimustoiminnan artikkelisarja 25/2020. <https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/162498/25-2020-Kansalaisyhteiskunnan%20autonomia%20haastettuna.pdf?sequence=4&isAllowed=y>

Valtioneuvoston asetus kansalaisyhteiskuntapolitiikan neuvottelukunnasta (269/2007) sekä asetuksen 3 §:n muuttaminen (1285/2011).

Valtioneuvoston päätös kansalaisyhteiskuntapolitiikan neuvottelukunnan asettamisesta toimikaudeksi 27.1.2022–26.1.2026 (OM/2022/5).

Viljanen, J. et al (2014). *Miten ympäristöperusoikeus toteutuu?* Ympäristöministeriö, Tampereen yliopisto ja Pohjoisen ympäristö- ja vähemmistöoikeuden instituutti.

Liitteet

Liite 1: KANEn kokoonpano 2022–2026 (tilanne 1.9.2022)

Puheenjohtaja:

pääsihteeri Kristiina Kumpula, Suomen Punainen Risti

Varapuheenjohtaja:

toiminnanjohtaja Virpi Dufva, Vanhus- ja lähimmäispalvelun liitto VALLI ry

Jäsenet:

neuvotteleva virkamies, yksikön päällikkö Niklas Wilhelmsson, Demokratia- ja julkisoi-
keusosasto, oikeusministeriö (kehittämisen neuvos, Kaisa Tiusanen, Esikunta, oikeusmi-
nisteriö)

ylitarkastaja Kari Niemi-Nikkola, Nuoriso- ja liikuntapolitiikan osasto, opetus- ja kult-
tuuriministeriö (suunnittelija Anssi Pirttijärvi, Nuoriso- ja liikuntapolitiikan osasto, ope-
tus- ja kulttuuriministeriö)

kehittämisjohtaja Harri Martikainen, Hallinto- ja kehittämisosasto, sisäministeriö (eri-
tyisasiantuntija Leena Seitovirta, Hallinto- ja kehittämisosasto, sisäministeriö)

sosiaalineuvos Markus Seppelin, Yhteisöt ja toimintakyky -osasto, sosiaali- ja terveys-
ministeriö (erityisasiantuntija Elina Varjonen, Yhteisöt ja toimintakyky -osasto, sosi-
aali- ja terveystieteiden ministeriö)

työmarkkinaneuvos Tuija Oivo, Työllisyys- ja toimivat markkinat osasto, työ- ja elinkei-
noministeriö (ohjausneuvos Jussi Toppila, Ohjausyksikkö, työ- ja elinkeinoministeriö)

yksikön päällikkö Riina-Riikka Heikka, Kehityspoliittinen osasto, ulkoministeriö (yksi-
kön päällikön sijainen Mika Mickelsson, Viestintäosasto, ulkoministeriö)

neuvotteleva virkamies Markku Mölläri, Kunta- ja aluehallinto-osasto, valtiovarainministeriö (finanssineuvos, yksikön päällikkö Katju Holkeri, Valtionhallinnon kehittämissosasto, valtiovarainministeriö)

lainsäädäntöjohtaja Johanna Korpi, Johdon tuki, ympäristöministeriö (erityisasiantuntija Heta-Elena Heiskanen, Ympäristönsuojeluosasto, ympäristöministeriö)

erityisasiantuntija Päivi Kurikka, Strategiayksikkö, Suomen Kuntaliitto (asiantuntija Eero Ylinentalo, Strategiayksikkö, Suomen Kuntaliitto)

yhteiskuntasuhteiden päällikkö Ilmari Nalbantoglu, Suomen Olympiakomitea ry (pääsihteeri Henrika Backlund, Finlands Svenska Idrott r.f)

toiminnanjohtaja Anna Munsterhjelm, Suomen nuorisoalan kattojärjestö Allianssi ry (toiminnanjohtaja Ulla Siimes, Lastensuojelun Keskusliitto ry)

järjestöpäällikkö Riitta Kittilä, SOSTE Suomen sosiaali- ja terveys ry (sosiaalipoliittinen asiantuntija Oscar Ohlis, SAMS - Samarbetsförbundet kring funktionshinder rf)

pääsihteeri Rosa Meriläinen, Kulttuuri- ja taidealan keskusjärjestö KULTA ry (puheenjohtaja Marita Salo, Opintokeskukset ry)

puheenjohtaja Harri Hölttä, Suomen luonnonsuojeluliitto ry (toiminnanjohtaja Christell Åström, Maa- ja kotitalousnaisten Keskus ry)

hallituksen jäsen Ikechukwu Ude-Chime, RASMUS - Rasismin ja muukalaispelon vastainen yhdistys ry (pääsihteeri Tomi Timperi, Miesjärjestöjen keskusliitto ry)

toiminnanjohtaja Annu Lehtinen, Suomen Pakolaisapu ry (koordinaattori Petri Öhman, Suomen Venäjänkielisten Keskusjärjestö ry)

toimitusjohtaja Ulla Nord, Yhteiskunnallisten yritysten liitto Arvo ry (kehittämispäällikkö Hannamari Heikkinen, Suomen Yrittäjät ry)

yliopiston lehtori Petri Ruuskanen, Jyväskylän yliopisto, Yhteiskuntatieteiden ja filosofian laitos (toiminnanjohtaja Lea Ryyänen-Karjalainen, Tieteellisten seurain valtuuskunta)

toiminnanjohtaja Anne Porthén, Kansalaisareena ry (Vehmersalmen pitäjäraadin puheenjohtaja Mauno Kumpulainen, Pitäjäraadit Kuopion maaseutualueilla)

Liite 2: KANEn viestintäsuunnitelma 2022–2026

Johdanto

Tämä on kansalaisyhteiskuntapolitiikan neuvottelukunta KANEn viestintäsuunnitelma toimikaudelle 2022–2026. Viestintäsuunnitelmassa määritellään KANEn viestinnän yleiset tavoitteet, ydinviestit, kohderyhmät, viestintäkanavat, -keinot ja -kielet sekä visuaalisen viestinnän ohjenuorat. Suunnitelmassa eritellään myös viestinnän osa-alueiden vastuutahot sekä tulosten seurannan painopistealueet.

Tämän viestintäsuunnitelman tavoitteena on määrittää yleisellä tasolla KANEn viestinnän suuntaviivat. Konkreettisia viestintätoimenpiteitä, aikatauluja, vastuuhenkilöitä ja resursseja sekä seurannan mittareita tarkennetaan osana vuosisuunnittelua.

Tavoitteet – miksi KANE viestii?

Kansalaisyhteiskuntapolitiikan neuvottelukunta KANE toimii julkisen vallan, kansalaisyhteiskunnan, elinkeinoelämän sekä kansalaisyhteiskunnan tutkimuksen vuorovaikutuksen foorumina. Neuvottelukunnan tavoitteena on vahvistaa kansalaisyhteiskunnan toimintaedellytyksiä sekä edistää vuoropuhelua eri toimijoiden kesken.

KANEn viestinnällä tuetaan neuvottelukunnan tavoitteita tuomalla kansalaisyhteiskuntapolitiikkaan liittyviä kysymyksiä tunnetuksi päätöksenteossa ja julkisessa keskustelussa. Lisäksi viestinnän tavoitteena on vahvistaa julkisen keskusteluilmapiirin avoimuutta sekä edistää rakentavaa, sektorien välistä dialogia.

KANEn ydinviestit – mitä viestimme?

KANE keskittyy viestinnässään toimikaudelle valitsemiinsa pääteemoihin. KANEn strategian mukaisesti neuvottelukunnan visiona on ”autonominen ja elinvoimainen kansalaisyhteiskunta kaikille”. Toimikaudella 2022–2026 KANEn pääteemoja ja niihin kytkeytyviä ydinviestejä ovat:

PÄÄTEEMA 1: TURVATAAN JA VAHVISTETAAN KANSALAISSYHTEISKUNNAN TOIMIJOIDEN AUTONOMISUUTTA JA ELINVOIMAISUUTTA

- Kansalaisyhteiskunnan näkemysten kuuleminen hallinnossa ja päätöksenteossa on perusedellytys demokratian, osallistumisoikeuksien ja järjestöjen autonomian toteutumiselle.
- Kansalaisyhteiskuntapolitiikan tavoitteista on tarpeen sopia strategian, ohjelman tai valtioneuvoston periaatepäätöksen muodossa samalla varmistaen toimenpiteiden resursointi ja seuranta.
- Kansalaisyhteiskunnan rahoituksen lähtökohtana on kansalaistoimijuuden edistäminen osana demokratian, osallisuuden ja resilienssin vahvistamista.
- Kansalaisyhteiskuntaa koskevien päätösten vaikutukset on tunnistettava entistä paremmin valmistelussa ja päätöksenteossa.

PÄÄTEEMA 2: KEHITETÄÄN HALLINNON JA KANSALAISSYHTEISKUNNAN VUOROVAIKUTUSTA JA KUMPPANUUTTA

- Hallinto tarvitsee kriittistä, autonomista kansalaisyhteiskuntaa kumppanikseen ja päinvastoin. Yhteistyön tulee perustua kumppanuuteen ja eri toimijoiden erilaisten roolien tunnistamiseen.
- Kansalaisyhteiskunnan tieto ja asiantuntemus yhdistettynä viranomaistoimintaan voi myös parhaimmillaan synnyttää uusia toimintatapoja. Yhteistyömuotojen tulee ylittää hallinnon rajat ja toimintamuodot.
- Kumppanuuden vahvistamiseksi on tarve vahvistaa hallinnon ja kansalaisyhteiskunnan vuoropuhelua ja yhteistyötä paikallisesti, alueellisesti sekä valtakunnallisesti ja eri väestöryhmät huomioon ottaen.

PÄÄTEEMA 3: EDISTETÄÄN KAIKKIEN YHDENVERTAISTA, AKTIIVISTA OSALLISTUMISTA

- Puntaroivan demokratian soveltamista, kansalaispaneelien ja asukasraatikokeilujen ja osallistavan budjetoinnin leviämistä ja vakiinnuttamista tulee edistää.
- Kansalaistoimijoilla on tärkeää tietoa ja osaamista ongelmien ja niitä koskevien ratkaisujen määrittelyssä ja toteuttamisessa. Kansalaisyhteiskunta on otettava mukaan päätöksenteon valmisteluun alusta asti.

- Kansalaisyhteiskuntapolitiikka on myös sananvapauden puolustamista ja vihapuheen sekä rasismien kitkemistä.
- Osallistaen joukkoa ja kansalaisyhteiskunnan moninaisten äänien kuulumista on tärkeää laajentaa ja syventää.
- Myös järjestötoiminnan on uudistuttava aktiivisen kansalaistoiminnan mahdollistamiseksi ja uudet vaikuttamisen muodot olisi saatava mukaan järjestöjen toimintaan.
- Osallisuus on koko Euroopassa demokratian ja kansalaisyhteiskunnan keskeinen kysymys. Eurooppalaisen yhteistyön ja tutkimustoiminnan vahvistaminen vahvistaa myös rajat ylittävää kansalaistoimintaa.

Pääteemoihin kytkeytyvien ydinviestien lisäksi KANE viestii tilanteen ja resurssien mukaan myös muista ajankohtaisista, kansalaisyhteiskunnan toimintaan ja toiminta-edellytyksiin vaikuttavista asioista.

Kohderyhmät – kenelle viestimme?

KANEn viestintä koostuu sisäisestä ja ulkoisesta viestinnästä. Sisäisen viestinnän pääkohderyhminä ovat neuvottelukunnan jäsenet ja varajäsenet sekä työryhmien ja jaostojen jäsenet. Ulkoisen viestinnän kohderyhmiä ovat mm. viranomaiset ja poliittiset päättäjät, kansalaisjärjestöt, yliopistot ja tutkimuslaitokset sekä kansalaiset ja media. KANE pyrkii kohdentamaan ydinviestejään em. kohderyhmille eri kanavien kautta.

Viestintäkanavat, -keinot ja -kielet – miten viestimme?

Viestintäkanavat

- Sähköposti: kane.om@gov.fi
- Verkkosivut: <https://oikeusministerio.fi/kane>

Sosiaalinen media:

- Oikeusministeriön some-kanavat: Twitter, Instagram, Youtube ja LinkedIn
- Demokratia.fi-tilin some-kanavat: Twitter ja Facebook
- Some-viestinnässä käytetään aihetunnisteita: suomi: #KANE #kansalaisyhteiskunta, #järjestöt, ruotsi: #medborgarsamhället, #föreningar

KANEn tärkein sosiaalisen median kanava on Twitter. Muita some-kanavia käytetään tarpeen mukaan. Muita viestintäkanavia ovat mm. seminaarit, työpajat, kuulemistilaisuudet ja verkkokuulemiset.

Viestintäkeinot

Julkiseen keskusteluun osallistuminen – KANE tekee avauksia julkiseen keskusteluun mm. selvitysten, kannanottojen, esitysten sekä sosiaalisen median kautta. Lisäksi KANEn nimissä voidaan järjestää tilaisuuksia ja tapahtumia sekä julkaista tiedotteita.

Lausunnot – KANE antaa lausuntoja sille tärkeistä aiheista ja asioista. KANEn jäsenistöllä on tärkeä rooli lausunnoista viestimisessä julkisuudessa ja omille sidosryhmilleen.

Vuoropuhelu – KANE edistää vuoropuhelua kansalaisyhteiskunnan sekä hallinnon ja päätöksentekijöiden välillä järjestämällä esim. ministeriökierroksia keskeisiin ministeriöihin.

Neuvottelukunnan kokoukset – KANEn kokoukset ovat tärkeitä neuvottelukunnan sisäisen vuorovaikutuksen foorumeita. Kokousten pöytäkirjat jaetaan jäsenistölle ja ne ovat julkisia. KANEn jäsenistöä kannustetaan viestimään neuvottelukunnan kokouksista aktiivisesti julkisuudessa ja omille sidosryhmilleen.

Viestinnän saavutettavuus

KANEn viestinnässä huolehditaan, että kaikki julkiseen jakoon menevä sisältö, kuten verkkosivut ja some-päivitykset, ovat saavutettavia. Tällä varmistetaan, että KANEn viestintä on ymmärrettävää mahdollisimman monille erilaisille ihmisille. Viestinnän saavutettavuudella KANE edistää yhdenvertaisuutta.

Viestinnän kielet

KANEn työkieli on suomi, ja neuvottelukunnan sisäinen viestintä hoidetaan pääsääntöisesti suomen kielellä. Kokouksissa puheenvuoroja voi pitää myös ruotsiksi, samoin sihteeristöön ja puheenjohtajistoon voi olla yhteydessä suomeksi, ruotsiksi tai englanniksi.

Ulkoisessa viestinnässä verkkosivut, tiedotteet ja julkisten tilaisuuksien kutsut julkaistaan suomeksi ja ruotsiksi. Sosiaalisen median julkaisut tehdään pääsääntöisesti suomeksi ja tarpeen mukaan myös ruotsiksi. Harkinnan ja mahdollisuuksien mukaan some-julkaisuja, verkkosivuja ja tiedotteita voidaan kääntää myös englanniksi, selkokielelle ja saamen kielille tai muille kielille. KANEn järjestämissä julkisissa tilaisuuksissa voi käyttää suomea, ruotsia tai englantia. Lisäksi järjestetään tarpeen mukaan viittomakielten tulkkaus.

Vastuutahot – kuka viestii?

KANEn julkisuuskuva on puheenjohtajistonsa ja jäsenistönsä näköinen.

Jäsenistö – Jäseniä kannustetaan aktiiviseen viestintään niin sisäisesti kuin ulkoisesti. Jäsenet voivat esimerkiksi tuottaa materiaalia ja kantoja KANEn valitsemiin pääteemoihin liittyen, esittää työvaliokunnalle ideoita selvityshankkeiksi sekä tuottaa sisältöä esim. tiedotteisiin, lausuntoihin, ja sosiaaliseen mediaan.

KANEn jäsenten ja heidän organisaatioidensa toivotaan viestivän KANEn kokouksista, lausunnoista, kannoista sekä muusta viestinnästä aktiivisesti omilla viestintäkanavissaan ja sidosryhmissään.

Työvaliokunta ja puheenjohtajisto – Työvaliokunta ja puheenjohtajisto vastaavat KANEn viestinnän suunnittelusta ja linjauksista yhdessä sihteeristön kanssa.

Sihteeristö – Oikeusministeriössä toimiva sihteeristö koordinoi KANEn viestinnän toteutusta yhteistyössä ministeriön viestintäyksikön kanssa. Sihteeristö toimii lausuntojen ja esitysten valmistelussa teknisenä tukena ja koordinoijana. Sihteeristö vastaa yhteistyössä työvaliokunnan ja puheenjohtajiston kanssa kokouksiin liittyvästä viestinnästä sekä jäsenistön suuntaan että ulkoisesti.

Tulosten seuranta – miten onnistumme viestinnässämme?

KANEn viestinnällä pyritään edistämään neuvottelukunnan toiminnan vaikuttavuutta. Vaikuttavuuden mittaamisessa keskitytään erityisesti seuraaviin osa-alueisiin ja mittareihin:

Toiminnan vaikuttavuus – KANEn toiminnan vaikuttavuutta arvioidaan osana neuvottelukunnan jäsenistön puolivälilykselyä ja toimikauden kyselyarviointia. Jäseniltä kysytään esimerkiksi, miten he arvioivat, että KANEn esittämät lausunnot ja kannat otetaan huomioon valmisteluprosesseissa ja päätöksenteossa. Lisäksi voidaan tilata ulkoisia selvityksiä KANEn toiminnan vaikuttavuudesta.

Viestintäkanavien vaikuttavuus – KANEn viestintäkanavien vaikuttavuuden mittaamisessa pyritään hyödyntämään verkon ja sosiaalisen median analytiikkaa (mm. kävijämäärät, sisällön parissa vietetty aika, levinneisyys, virallisuus, osallistavuus, kiinnostuksen määrä).

Visuaalinen ilme – miltä näytämme ulospäin?

KANElla on oma tunnus ja visuaalinen ilme, (uudistettu vuonna 2017), joiden käytössä tulee noudattaa graafista ohjeistoa. Yhtenäinen visuaalinen ilme vahvistaa KA-

NEn tunnettavuutta. Graafisen ohjeiston tarkoitus on ohjeistaa logon, graafisten elementtien, värimaailman ja fonttien käytössä sekä yhtenäistä tapaa toimia ja näkyä painetuissa ja sähköisissä materiaaleissa.

Valokuvat ovat tärkeä tehokeino KANEn viestinnässä. Valokuvilla KANE elävöittää viestintäänsä sekä tekee siitä helpommin lähestyttävää erilaisille kohderyhmilleen. Tiedotteiden, verkkosivujen ja sosiaalisen median valokuvissa suositaan kuvia, joissa näkyy ihmisiä. Oikeusministeriön viestintäosaston kuva-arkistojen lisäksi KANEn ilmeseen sopivia kuvia voidaan etsiä ilmaisista kuva-pankeista, kuten [Unsplash](#) ja [Pixabay](#).

Oikeusministeriö
PL 25
00023 Valtioneuvosto
www.oikeusministerio.fi

Justitieministeriet
PB 25
00023 Statsrådet
www.justitieministeriet.fi

ISSN 2490-208X (PDF)
ISBN 978-952-400-366-7 (PDF)